

Luxembourg, 14. oktober 2024
(OR. en)

14146/24

DEVGEN 139
ACP 98
ENV 975
ONU 110
RELEX 1216

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Datum:	14. oktober 2024
Prejemnik:	delegacije
Št. predh. dok.:	13832/24 + COR 1
Zadeva:	Dezertifikacija, degradacija tal in suša – sklepi Sveta (14. oktober 2024)

V prilogi vam pošiljamo sklepe Sveta o dezertifikaciji, degradaciji tal in suši, ki jih je Svet odobril na 4050. seji 14. oktobra 2024.

Sklepi Sveta o dezertifikaciji, degradaciji tal in suši

SVET EVROPSKE UNIJE:

1. PONOVRNO POUDARJA, da je zavezan Agendi za trajnostni razvoj do leta 2030 in njenim ciljem trajnostnega razvoja, predvsem cilju 15.3, ki zajema boj proti dezertifikaciji, sanacijo degradiranih zemljišč in tal, vključno z zemljišči, ki so jih prizadele dezertifikacija, suša in poplave, ter prizadevanja, da bi do leta 2030 dosegli nevtralnost degradacije tal po vsem svetu;
2. OPOZARJA, da dezertifikacija, degradacija tal in suša predstavljajo velike okoljske, gospodarske, socialne in varnostne izzive za trajnostni razvoj, ter z ZASKRBLJENOSTJO UGOTAVLJA, da so suše vse pogostejše in intenzivnejše ter da se po vsem svetu in v EU povečujeta dezertifikacija in degradacija tal; IZJAVLJA, da je Konvencija Združenih narodov o boju proti dezertifikaciji (UNCCD) temelj svetovnih prizadevanj za boj proti dezertifikaciji, degradaciji tal in suši;
3. PRIZNAVA pomen večdeležniških partnerstev, ki združujejo večstranske organizacije, javne uprave, organizacije civilne družbe, zasebni sektor, lokalne skupnosti, kmete, gozdarje, pastirje in upravljavce zemljišč, domorodna ljudstva in druge uporabnike zemljišč ter zaveznitva za boj proti dezertifikaciji, degradaciji tal in suši ter doseganje nevtralnosti degradacije tal, ter POZDRAVLJA pobude, kot so Mednarodno zaveznitvo za odpornost na sušo, Veliki zeleni zid (*Great Green Wall*) in njegov pospeševalec (*Great Green Wall Accelerator*) ter Mednarodno leto pašništva in živinoreje, ki prispevajo k svetovnim prizadevanjem za krepitev odpornosti na sušo, boj proti dezertifikaciji ter zaustavitev degradacije tal in odpravo njenih posledic;
4. OPOZARJA na sklepe Sveta z naslovom Vmesni pregled osmega okoljskega akcijskega programa – zelen, pravičen in vključujoč prehod za trajnostno Evropo: pot naprej, sprejete junija 2024, še posebej na odstavek, v katerem Svet poziva k sistemskemu in skladnemu pristopu EU na mednarodni ravni k boju proti podnebnim spremembam, onesnaževanju, krčenju gozdov, degradaciji tal, izkoriščanju zemljišč in izgubi biotske raznovrstnosti, predvsem s pospešenim uveljavljanjem sonaravnih rešitev, ki so bile opredeljene na petem zasedanju skupščini Združenih narodov za okolje (UNEP/EA.5/Res.5);

KREPITEV ZAVEZ EU PRI OBRAVNAVANJU DEZERTIFIKACIJE, DEGRADACIJE TAL IN SUŠE

5. OPOZARJA na sklepe Sveta, v katerih je podprl priporočila v zvezi s posebnim poročilom Evropskega računskega sodišča št. 33/2018 z naslovom Boj proti dezertifikaciji v EU: vse večja grožnja, v zvezi s katero so potrebni dodatni ukrepi, in ODLOČNO POZIVA Komisijo, naj na podlagi celovite ocene učinka predlaga celovit akcijski načrt na ravni EU za boj proti dezertifikaciji, degradaciji tal in suši, katerega cilj je krepitev odpornosti na sušo in doseganje nevtralnosti degradacije tal v EU do leta 2030;
6. POZDRAVLJA ambiciozno vizijo strategije EU za tla do leta 2030, da bi bili do leta 2050 vsi ekosistemi tal v EU zdravi, s čimer bi zaustavili dezertifikacijo in degradacijo tal in odpravili njune posledice ter ohranili cikel vode iz naravnih virov, ki vpliva na paradigme padavin nad kopnim in prispeva k zadrževanju vode ter odpornosti na suše in poplave, obenem pa tudi misijo EU „Evropski dogovor o tleh“ v okviru programa Obzorje Evropa in v zvezi s tem PRIZNAVA napredek pri razpravah o predlogu Komisije za direktivo o spremljanju in odpornosti tal (zakonodaja o spremljanju tal);
7. POUDARJA, da morajo Komisija in države članice prednostno izvajati pravila o obnovi narave, vključno s krepitvijo sonaravnih rešitev za regenerativno gospodarjenje z zemljišči in proaktivno obvladovanje suše;
8. POZDRAVLJA sedanja prizadevanja na ravni EU za ugotavljanje, katere subvencije so škodljive za okolje, in IZPOSTAVLJA, da je treba upoštevati vpliv takih subvencij na dezertifikacijo, degradacijo tal in sušo; POUDARJA, da bi bilo treba določiti ambiciozne cilje za srednjeročno obdobje, da bi take subvencije postopno odpravili ali prilagodili;
9. PRIZNAVA medsebojno povezanost gospodarjenja z zemljišči in vodo; IZPOSTAVLJA pomen celostnega pristopa k načrtovanju in obvladovanju suše in plosušnih podnebnih razmer ter ODLOČNO POZIVA države članice, ki jim grozi suša oziroma pomanjkanje vode, naj po potrebi pripravijo načrte za obvladovanje suše, usklajene z ukrepi v okviru ustreznih politik in vključene vanje, vključno s splošnim načrtovanjem v ustreznih sektorjih, predvsem glede vprašanj, povezanih z vodo, opredeljenih v okvirni direktivi o vodah;
10. PRIZNAVA, da je ohranjanje naravnih virov, kot sta zemlja in voda, ključnega pomena za človekovo varnost ter da lahko dezertifikacija, degradacija tal in suša ter pomanjkanje vode povečajo tveganje prisilnega razseljevanja, nestabilnosti, negotovosti in konfliktov;

11. POUDARJA stalno podporo, ki jo EU in njene države članice zagotavljajo na svetovni, regionalni in nacionalni ravni prek instrumentov za zunanje delovanje, kot sta Instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa in strategija Global Gateway; POZIVA EU in njene države članice, naj v svojem zunanjem delovanju dajo večji pomen regenerativnega gospodarjenja z zemljišči in upravljanja zemljišč ter še naprej spodbujajo mednarodna partnerstva in sodelovanje v boju proti dezertifikaciji, degradaciji tal in suši;
12. POUDARJA, da je treba okrepiti nadaljnje vključevanje dezertifikacije, degradacije tal in suše v ustrezne politike in naložbene načrte v sektorjih sodelovanja, povezanih z zemljišči, predvsem v kmetijstvu in proizvodnji hrane (še posebej z agroekološkimi in krajinskimi pristopi, vključno z ekološkim kmetijstvom), prostorskem in urbanističnem načrtovanju, infrastrukturi in gospodarjenju z vodo; PRIZNAVA potencial agroekologije, gozdnih krajin in obnove ekosistemov kot celostnega, medsektorskega pristopa, ki prinaša številne koristi ne le za sanacijo tal in zemljišč ter izboljšanje rodovitnosti, temveč tudi za biotsko raznovrstnost in ekosisteme, shranjevanje ogljika, prilagajanje podnebnim spremembam, učinkovito rabo virov, prehransko varnost in prehrano ter gospodarski razvoj;
13. PRIZNAVA izjemen pomen skladnega financiranja pri prizadevanjih za trajnostno gospodarjenje z zemljišči in sanacijo tal; PRIZNAVA, da je treba pregledati financiranje iz obstoječih instrumentov in uporabiti alternativne zasebne in mešane vire financiranja, predvsem z namenom operacionalizacije ukrepov za boj proti dezertifikaciji, degradaciji tal in suši ter izvajanja ukrepov za obnovo ekosistemov na podlagi sonaravnih rešitev;
14. POUDARJA, da so prakse regenerativnega gospodarjenja z zemljišči, prizadevanja za obnovo ter ukrepi za zaustavitev krčenja in degradacije gozdov do leta 2030 ključni za doseganje nevtralnosti degradacije tal na svetovni ravni. V zvezi s tem je treba vzpostaviti trajnostne, sledljive in pregledne vrednostne verige, ki kmetijsko proizvodnjo ločujejo od krčenja gozdov ter degradacije gozdov in zemljišč, in pri tem priznati pomen ukrepov na strani povpraševanja in ponudbe;
15. PRIZNAVA pomen pobude OZN za zgodnje opozarjanje za vse pri krepitvi mednarodnega sodelovanja in povezovanja podatkov o spremljanju in napovedovanju suše;
16. POUDARJA, da si je treba prizadevati za pristop „eno zdravje“ Svetovne zdravstvene organizacije v boju proti dezertifikaciji, degradaciji tal in suši ter omogočanju strukturnih razprav o skladnosti politik med ustreznimi sektorji in disciplinami na lokalni, nacionalni, regionalni in mednarodni ravni;

*PREDNOSTNA VPRAŠANJA EU ZA 16. ZASEDANJE KONFERENCE POGODBENIC
KONVENCIJE UNCCD IN OBDOBJE PO NJEM*

17. z zaskrbljenostjo PRIZNAVA, da se pritisk na svetovne kopenske vire nenehno povečuje, in UGOTAVLJA, da glavni dejavniki degradacije tal po svetu med drugim vključujejo netrajnostno upravljanje naravnih virov, spremembo rabe zemljišč, izgubo biotske raznovrstnosti, netrajnostno kmetijstvo in širjenje kmetijstva, krčenje gozdov, širjenje mestnih območij, pozidavo tal, odseljevanje s podeželja, onesnaževanje, podnebne spremembe ter rudarjenje in kamnolomstvo;
18. POZDRAVLJA prizadevanja in SE SEZNANJA s poročili medvladne delovne skupine v zvezi s sušo za opredelitev možnosti za okrepitev proaktivnega obvladovanja suše po vsem svetu ter s prizadevanji in poročili medvladne delovne skupine v zvezi z vmesno oceno strateškega okvira UNCCD za obdobje 2018–2030 za opredelitev prednostnih nalog in pripravo priporočil za drugi mandat strateškega okvira UNCCD;
19. POUDARJA, da je treba okrepiti ukrepanje na vseh ravneh, da bi se spopadli z dezertifikacijo, degradacijo tal in sušo ter njihovimi dejavniki, zlasti z vključevanjem in razširjanjem opredeljenih in preverjenih rešitev za boj proti dezertifikaciji, degradaciji tal in suši, vključno s trajnostnim upravljanjem naravnih virov, krožnim gospodarstvom, regenerativnim gospodarjenjem z zemljišči, agrogozdarstvom in trajnostnimi tehnikami paše, agroekološkimi pristopi in proaktivnim obvladovanjem suše;
20. da bi do leta 2030 dosegli nevtralnost degradacije tal, ODLOČNO POZIVA k preoblikovanju kmetijstva in prehranskih sistemov, da bi postali trajnostni, odporni na sušo in prilagojeni podnebnim spremembam, na podlagi 13 načel agroekologije, ki jih je opredelila skupina strokovnjakov na visoki ravni za prehransko varnost in prehrano pri Odboru FAO za svetovno prehransko varnost; in IZPOSTAVLJA pomen prispevka koalicije za agroekologijo in mednarodne pobude „4 od 1000“;
21. POUDARJA, da je treba okrepiti bazo znanja UNCCD in izboljšati podporo, ki jo zagotavlja Odbor za znanost in tehnologijo, da bi omogočili bolj utemeljeno sprejemanje odločitev; POUDARJA, da je treba prek vmesnika med znanostjo in politiko (SPI) okrepiti zagotavljanje koristnih orodij, da bi okrepili povezovanje in sodelovanje med SPI, Medvladnim panelom za podnebne spremembe in Medvladno platformo za znanstveno politiko o biotski raznovrstnosti in ekosistemskih storitvah ter v proces vključili mednarodne in nacionalne znanstvene organizacije, vključno z akademskimi krogi, pa tudi druge skupnosti;

22. IZPOSTAVLJA, da sta učinkovit in uspešen sekretariat UNCCD ter stabilen proračun, ki ustreza svojemu namenu ob upoštevanju stroškovne učinkovitosti, predpogoja za zagotovitev zanesljivega upravnega in finančnega poslovanja UNCCD; ZNOVA POUDARJA, da je treba upoštevati priporočila skupne inšpekcijske enote, v tesnem dialogu s pogodbenicami UNCCD, zlasti načela dobrega upravljanja, učinkovitosti, preglednosti, nepristranskosti, odgovornosti in obvladovanja tveganj;
23. POZDRAVLJA dobro sodelovanje med Globalnim skladom za okolje (GEF) in UNCCD, ki je privedlo do nedavnega povečanja podpore iz zadevnega sklada za pomoč državam pogodbenicam pri izpolnjevanju njihovih obveznosti poročanja ter izvajanju preobrazbenih projektov in programov za doseg nevtiralnosti degradacije tal, vključno z njihovimi prostovoljnimi cilji na tem področju, in pripravi nacionalnih načrtov za obvladovanje suše;
24. JE SEZNANJEN s prihodnjim devetim polnjenjem GEF (GEF-9) in PRIZNAVA, da je to za Konferenco pogodbenic UNCCD priložnost, da zaprosi za znaten delež sredstev GEF-9 za osrednjo področje „degradacija tal“, hkrati pa spodbuja skupne koristi z drugimi štirimi osrednjimi področji GEF;
25. IZPOSTAVLJA pomen enakosti spolov ter opolnomočenja vseh žensk in deklet v skladu z izjavo iz Abidžana o doseganju enakosti spolov za uspešno sanacijo tal s 15. zasedanja Konference pogodbenic UNCCD. Okrepiti je treba pravice žensk do zemljiške posesti, njihovo sodelovanje v postopkih odločanja, načrtovanja in izvajanja, gradnjo zmogljivosti ter njihov dostop do vrednostnih verig in orodij financiranja, da se zagotovi izvajanje konvencije UNCCD, pri katerem se upošteva vidik spola in ki prinaša spremembe;
26. POZDRAVLJA dejstvo, da bosta v okviru 16. zasedanja Konference pogodbenic UNCCD organizirani srečanja skupine za vprašanje spola in skupine za mlade, ki sta ključni platformi za spodbujanje enakosti spolov in medgeneracijske pravičnosti pri izvajanju konvencije;
27. v skladu s prostovoljnimi smernicami Odbora za svetovno prehransko varnost o odgovornem upravljanju lastništva zemljišč, ribištva in gozdov IZPOSTAVLJA pomen varne posesti za trajnostni razvoj in boj proti dezertifikaciji, degradaciji tal in suši;
28. IZPOSTAVLJA pomen celovite in vključujoče udeležbe domorodnih ljudstev v postopkih odločanja v skladu s pravico do prostovoljnega soglasja po predhodnem obveščanju;

29. POUDARJA, da je spodbujanje udeležbe mladih ključnega pomena za boj proti dezertifikaciji, degradaciji tal in suši; POUDARJA, da je treba mlade opolnomočiti s potrebnimi viri, usposabljanjem, platformami in instrumenti politike, da bodo lahko učinkovito prispevali k ciljem UNCCD;
30. IZPOSTAVLJA pomen vsedružbenega pristopa in vključujoče udeležbe pri odločanju ter SE ZAVEZUJE h krepitevi ugodnega okolja, ki bo spodbujalo dejavno udeležbo in sodelovanje organizacij civilne družbe pri UNCCD; PRIZNAVA, da je treba organizacijam civilne družbe in forumu organizacij civilne družbe v okviru UNCCD zagotoviti ustrezna sredstva in usposabljanje, da bodo lahko učinkovito prispevale k ciljem UNCCD;
31. POZDRAVLJA kodeks ravnanja OZN za preprečevanje nadlegovanja, vključno s spolnim nadlegovanjem, in POZIVA k njegovi neovirani uporabi in izvajanju v vseh procesih UNCCD, zlasti med večstranskimi konferencami;
32. POZIVA Konferenco pogodbenic UNCCD, naj bolje upošteva vpliv škodljivih subvencij, ki prispevajo k dezertifikaciji, degradaciji tal in suši, in jo odločno SPODBUJA, naj to temo uvrsti na dnevni red naslednje konference pogodbenic, da bi začeli razmišljati, kako takšne subvencije postopno ukinjati in jih preusmerjati v bolj trajnostne prakse gospodarjenja z zemljišči, s čimer bi prispevali tudi k izvajanju cilja št. 18 Kunminško-montrealskega svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost (K-M GBF);

SINERGIJE Z DRUGIMI VEČSTRANSKIMI OKOLJSKIMI SPORAZUMI IN MEDNARODNIMI PROCESI

33. PRIZNAVA medsebojno odvisnost in povezave med dezertifikacijo, degradacijo tal in sušo, podnebnimi spremembami, izgubo biotske raznovrstnosti, pomanjkanjem vode in onesnaževanjem; POTRJUJE svojo zavezanost učinkovitemu, celovitemu in doslednemu obravnavanju teh izrednih razmer; IZPOSTAVLJA bistveno vlogo trajnostnega gospodarjenja z zemljišči in sanacije tal ter dejstvo, da je potrebna odločna, celostna in integrirana obravnava povezav med vodo, hrano, zdravjem, zemljišči, biotsko raznovrstnostjo, podnebjem, krčenjem gozdov in onesnaževanjem, ki bi vključevala vzajemno koristne strategije z močnimi socialnimi in okoljskimi zaščitnimi ukrepi, vključno s sonaravnimi rešitvami, kot so opredeljene v UNEP/EA.5/Res.5, in ekosistemskimi pristopi; POUDARJA, da je treba čim bolj omejiti kompromise in čim bolj povečati sinergije;

34. JE SEZNANJEN z dejstvom, da 16. zasedanje Konference pogodbenic Konvencije o biološki raznovrstnosti (CBD), 29. zasedanje Konference pogodbenic Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja (UNFCCC) in 16. zasedanje Konference pogodbenic UNCCD potekajo eno za drugim, kar je za konvencije iz Ria edinstvena priložnost, da se medsebojno podprejo, prispevajo k izvajanju Agende OZN za trajnostni razvoj do leta 2030 in doseganju njenih ciljev trajnostnega razvoja ter ob ustvarjanju sinergij obravnavajo podnebne spremembe, izgubo biotske raznovrstnosti in dezertifikacijo, degradacijo tal in sušo;
35. JE ODLOČNO ZAVEZAN učinkovitemu in celostnemu boju proti izgubi biotske raznovrstnosti, degradaciji ekosistemov, zemljišč, voda in oceanov, podnebnim spremembam in onesnaževanju ter zato POZIVA k tesnejšemu in okrepljenemu sodelovanju ter krepitvi sinergij med tremi konvencijami iz Ria ter drugimi večstranskimi sporazumi in pobudami na vseh ravneh, vključno s finančnimi institucijami, drugimi ustreznimi pobudami OZN in mednarodnimi procesi;
36. POZIVA k boljšemu sodelovanju med CBD, UNFCCC in UNCCD na vseh ravneh, zlasti pri izvajanju okvira K-M GBF, Pariškega sporazuma in programa za določanje ciljev za nevtralnost degradacije tal, in sicer z boljšo uporabo skupne povezovalne skupine konvencij iz Ria, okrepljenim sodelovanjem in sinergijami med njihovimi konferencami pogodbenic v letu 2024 in po njem, da bi med drugim preučili možnosti za skupne dejavnosti konvencij, in z okrepljenim povezovanjem na nacionalni ravni, zlasti pri razvoju, reviziji in izvajanju nacionalnih strategij in akcijskih načrtov za biotsko raznovrstnost, nacionalno določenih prispevkov, nacionalnih načrtov prilagajanja, nacionalnih akcijskih programov, prostovoljnih nacionalnih ciljev glede nevtralnosti degradacije tal, nacionalnih načrtov za obvladovanje suše in nacionalnih časovnih načrtov za prehranske sisteme;
37. v zvezi z bojem proti krčenju gozdov in potrebo po izboljšanju ohranjanja, obnove in trajnostnega gospodarjenja z gozdovi ter ob upoštevanju resolucije z 19. zasedanja Foruma OZN za gozdove o vmesnem pregledu strateškega načrta OZN za gozdove in poznejših sklepov FAO/COFO POZIVA, naj se v večji meri izkoristi Skupno partnerstvo za gozdove, Oddelek OZN za ekonomske in socialne zadeve pa naj okrepi svoje podporne dejavnosti, osredotočene na povezovanje, da bi spodbudili tudi proaktivne medsektorske ukrepe za boj proti dezertifikaciji, degradaciji tal in suši.